

OMÜ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK- YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HEM 622 –ÇOCUK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİ

DR.ÖĞR.ÜYESİ ESRA TURAL BÜYÜK

KONU: SOKAK ÇOCUKLARI

HEM 622 –ÇOCUK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİ

Hafta-13

İçerik Planı

- Sokak Çocuğu
- Sokak Çocuğu Sorununun Temel Nedenleri
- Türkiye'de Sokak Çocuklarına Yönelik Uygulanan Politikalar
- Sokak Çocuklarına Yönelik Hedefler
- Kaynaklar

Sokak ocuğu

- “Sokak çocuğu”; yaşamı ve yaşam kaynakları için sokağı kendine mesken haline getirmiş olan, sorumlu yetişkinlerin gözetiminden ve yönlendirmesinden yoksun olan, henüz yetişkinliğe ulaşmamış kız ya da erkek ocuk olarak tanımlanır.

- Sokak çocukları ile ilgili yapılan araştırmalarda ise, genel olarak çocukların aileleriyle ilişkilerine göre bir tanımlama yapılmıştır.
- Bu bağlamda sokak çocukları iki temel grupta değerlendirilmektedir. Birincisi, tümüyle sokakta yaşayan, eviyle bağlantısını koparmış çocuklardır. Diğer grup ise, sokakta çalışıp akşam evine dönen, yani bir evi olan, akşamları düzenli olmasa da evine dönen, aile yaşantısını bir şekilde devam ettiren çocuklardır.
- Bu çerçevede sokak çocuklarını adlandırmada da farklı isimler kullanılmaktadır. Birinci gruba dahil olan çocuklar “sokağın çocukları”, ikinci grupta yer alan çocuklar ise “sokaktaki çocuklar” olarak kavramsallaştırılmaktadır.

- UNICEF de sokak çocukları kavramını çocukların aileleriyle ilişkilerine göre üç kategoride ele almaktadır:

Aileleriyle sürekli ilişkide olan çocuklar

- Bu çocuklar günlerini sokaklarda dolaşarak ya da bir şey satarak, bir hizmet görerek geçirir, akşamları ise evlerine dönerler.
- Bu gruptaki çocuklar "sokakta çalışan çocuklar" olarak tanımlanmaktadır.

Aileleriyle zaman zaman ilişki kuran çocuklar

- Bu gruptaki çocukların aileleriyle bağları zayıflamış olsa da tümüyle kopmamıştır.
- Bu gruptaki çocuklar "sokaktaki çocuk" olarak tanımlanmaktadır.

Aileleriyle hiç ilişkisi olmayan çocuklar

- Bu çocuklar ailelerinden zorla ya da kendi istekleriyle ayrılmış olup, günün 24 saatini sokaklarda geçiren çocuklardır.
- Bu çocuklar da "sokağın çocukları" olarak tanımlanmaktadır.

Sokak ocuğu Sorununun Temel Nedenleri

UNICEF'in (1998), "Türkiye'de Çocukların ve Kadınların Durumu" adlı raporunda, "çocukların kendilerini sokakta bulmalarının sebepleri" Őu Şekilde belirtilmiŐtir:

- ❖ Zengin ile yoksul arasındaki uçurumun daha da büyümesi
- ❖ Düşük gelirli ailelerin içinde bulunduğu maddi sıkıntılar
- ❖ Ayrılmış ya da çocuklu bir annenin veya babanın tek başına olduğu aileler
- ❖ Bu konudaki çocuklara hizmet verecek kurum ve kuruluşların sınırlı oluşu

- Yapılan diğer araştırmalar da dikkate alındığında, sokak çocuğu sorununun ortaya çıkışında en önemli sorun olarak *g olgusu* karşımıza çıkmaktadır.
- Sokak çocukları problemi irdelendiğinde, ortaya çıkan bir diğer önemli sorun da *ocuğun istismarı* meselesidir. Çocuğun aile tarafından istismar edilmesi, sokağı aile/ev yaşantısına tercih etmesine yol açmaktadır.

- Sokak çocukları probleminin bir diğer ayağını da, göç olgusuyla yakından bağlantılı olan *yoksulluk* sorunu oluşturmaktadır.
- Sokak çocukları olgusunun en önemli tarafını ise şüphesiz ki *aile içi problemler* oluşturmaktadır. Nitekim diğer sebepler de son tahlilde aile problemlerine dayanmaktadır.
- Çocuğu sokağa iten aile içi problemlerde üvey anne-üvey baba varlığı ve aynı zamanda ebeveynlerin eğitimsizliği de çocuğun aileden kopmasında etken olabilmektedir.

Türkiye’de Sokak Çocuklarına Yönelik Uygulanan Politikalar

- **Çocuğun Kendi Ailesi veya Akrabası Yanında Korunması**
- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, yoksulluk kökenli nedenlerle çocukların aileden uzaklaştırıp yatılı okullarda heba edilmesini önleyen bir sisteme geçilmesini sağlamıştır.
- “SHÇEK Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliği” ile çocuğun ailesi yanında korunmasını sağlayacak imkanlar getirilmiştir .

■ Kurum Bakımı

- Türkiye’de kurum bakımı denilince Soysal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı olan Yetiştirme Yurtları ve Çocuk Yuvaları akla gelmektedir.
- Kurumun görevleri; korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılara ilişkin sosyal hizmetleri ve bunlara ait faaliyetleri kapsamaktadır.

■ Vakıf Evleri

- Bu evlerin kurulmasındaki temel amaç, 18 yaşına geldiğinde yetiştirme yurtlarından ayrılmak zorunda kalan çocukların, hayata adaptasyonunu gerçekleştirmeye yardımcı olmaktır.
- Normal bir aile içerisinde anne-baba yanında yaşayan çocuğun her şekilde öğrenebileceği, gündelik hayatın en basit işlerini dahi (domates/soğan doğrama, alışveriş listesi hazırlama vs.) bu çocukların bilmediğine şahit olunmuş ve öncelikle onlara bu temel yaşamsal becerilerin kazandırılması amacıyla bu evler uygulamaya konulmuştur.

▪ **Koruyucu Aile Bakımı**

- Ailenin çocuğuna bakamadığı durumlarda veya çocuğu evlat olarak verebilmenin mümkün olmadığı durumlarda devletin sağlayacağı destek ile bu çocuğun öz ebeveyninin yerini alabilecek bir aile yanında sürekli ya da geçici olarak bakımının sağlanmasıdır.

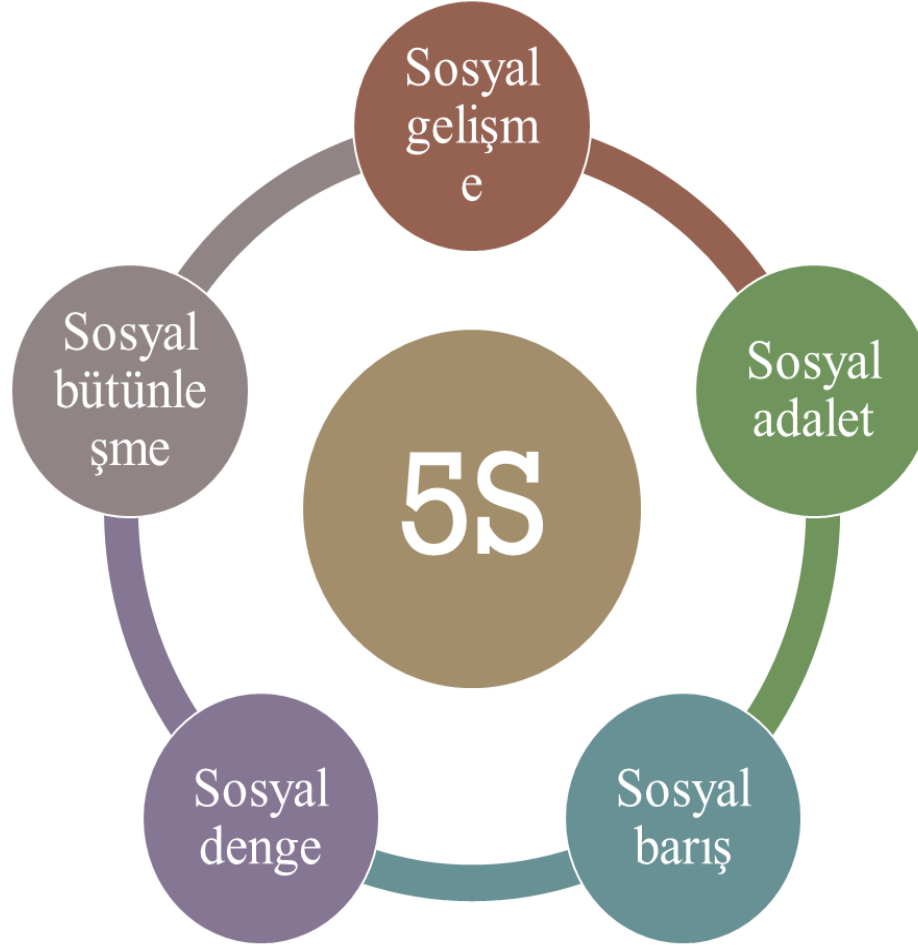

■ Gönüllü Kuruluşlar

- Türkiye’de son yıllarda, sokak çocuklarıyla ilgili hizmet veren özel kuruluşların sayılarında gözle görülür oranda bir artış yaşanmıştır.
- Bu kuruluşlar arasında İstanbul’da “Umut Çocukları”, “Sokak Çocukları Gönüllüleri Derneği”, “Sokak Çocukları Derneği”, “Çocuk Vakfı”, “Sokak Çocukları Rehabilitasyon Derneği”, “Türkiye Sokak Çocukları Vakfı” ve “Sosyal Çalışanlar Vakfı” en önemlileridir.

Sokak Çocuklarına Yönelik Hedefler

KAYNAKLAR

- Şener S, Serdar M, “Sokak Çocukları” Problemi ve Bu Probleme Yönelik Uygulanan Politikalar (Türkiye – Hindistan Örneği), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 45. Sayı Nisan 2015.
- Bilgin R, Sokakta Çalışan Çocukları Bekleyen Risk ve Tehlikeler: Diyarbakır Örneği, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 15, 2012.
- Bezirci Ö, Orhon FŞ, Sokakta Yaşayan Çocuklar, Türkiye Klinikleri J Pediatr Sci. 2008;4(6):46-51.

